

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nybyggnad för statens väginstitut; given Stockholms slott den 28 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

I årets statsverksproposition (utgifter för kapitalökning, bil. 4, punkt 47) har Kungl. Maj:t, med anledning av en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse den 13 november 1935 gjord framställning, under rubriken statens allmänna fastighetsfond föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till nybyggnad för statens väginstitut för budgetåret 1936/1937 beräkna ett reservationsanslag av

Bihang till riksdagens protokoll 1936. 1 saml. Nr 178.

250,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Sedan beredningen av detta ärende slutförts, torde jag nu få ånyo anmäla detsamma.

Statens väginstitut, vars verksamhet omfattar forskning, experiment och undersökningar beträffande olika vägtyper och vägmateriel samt rörande vägtrafiken och dess inverkan på vägarna, är för närvarande inrymt huvudsakligen i statens provningsanstalts byggnad vid Drottning Kristinas väg i närheten av tekniska högskolan, medan institutets väggeologiska forskning är förlagd till Sveriges geologiska undersöknings lokaler i Frescati.

Ifrågavarande förslag till nybyggnad för institutet sammanhänger med den omorganisation av institutet, som i princip beslutades vid 1934 års riksdag.

Nybyggnaden, som är avsedd att förläggas vid sydvästra sidan av Drottning Kristinas väg mellan tekniska högskolans studentkärs kårhus och statens provningsanstalts byggnad och på mark, som förvaltas av djurgårdsförvaltningen, hade, såsom i statsverkspropositionen meddelades, beräknats draga en kostnad av 379,000 kronor eller i runt tal 380,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslog, att för byggnaden erforderligt belopp skulle utgå av automobilskattemedel sålunda, att för ändamålet skulle disponeras det för innevarande budgetår anvisade anslaget för bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten å 130,000 kronor, vilket med hänsyn till andra medelstillgångar icke skulle behöva tagas i anspråk för sitt ändamål, samt därutöver anvisas ett anslag av 250,000 kronor.

Innan jag övergår till en redogörelse för den föreliggande framställningen torde jag få i korthet beröra den omorganisation av väginstitutet, som på sätt nyss nämnts var föremål för behandling vid 1934 års riksdag.

Såsom närmare framgår av 1934 års sjätte huvudtitel (sid. 74 o. f.) hade de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1931 tillkallade sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning i fråga om ändrad organisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt den 23 december 1932 framlagda betänkande (statens off. utredn. 1932: 34) framhållit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i likhet med motsvarande centrala ämbetsverk i åtskilliga stater i utlandet, borde hava till sitt förfogande ett forskningsinstitut, som med uppmärksamhet följde utvecklingen på vägområdet, bedreve självständigt forskningsarbete och biträdde styrelsen vid handläggningen av ärenden rörande de beläggningar av vägbanor och andra svårare vägtekniska spørsmål, vilka krävde större sakkunskap vid utförande och kontroll. De sakkunniga förordade väginstitutets anslutning till styrelsen, åtminstone tills vidare såsom en verket sidoordnad, under ledning av en på visst sätt sammansatt direktions stående institution, vars arbete — liksom tidigare varit fallet — borde bekostas genom understöd av automobilskattemedlens forskningsandel och vars tjänstemän icke borde uppföras å ordinarie stat.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av de sakkunnigas i förevarande avseende framlagda förslag, vilket i allmänhet tillstyrkts i de över betänkandet avgivna yttrandena, anförde jag, bland annat:

Erfarenheten, icke minst från 1931 års väg- och brosakkunnigas utredningar, vilka utredningar verkställdes i intimt samarbete med väginstitutet,

har till fullo ådagalagt behövligheten för den centrala vägmyndigheten av att äga tillgång till ett organ, som förutom bedrivande av ett fritt forskningsarbete kan biträda myndigheten med undersökning och bearbetning av framkomna uppslag till väghållningens rationalisering och förbättrande i övrigt. Då det för utvinnande av bästa möjliga resultat synes av betydelse, att denna anslutning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i detalj utformas först sedan därmed sammanhängande spörsmål kunnat dryftas mellan styrelsen och institutet samt även någon erfarenhet av sammanförandet vunnits, vill det förefalla lämpligast att nu stanna vid att institutet utan någon väsentlig ändring beträffande dess förhållanden i övrigt sammanknytes med ämbetsverket. Måhända torde dock någon personalförstärkning visa sig erforderlig, särskilt på det geotekniska området. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt institutets direktion skulle då få tillfälle att närmare undersöka, hur institutets arbete lämpligast bör ordnas för framtiden. Institutet skulle sålunda tillsvidare stå under ledning av en direktion, sammansatt ungefärligen såsom de sakkunniga tänkt sig, dock att tekniska högskolan och Sveriges geologiska undersökning synas böra vara representerade i densamma. Sannolikt bör väl sedermera en formlig stat för institutet upprättas och kostnaderna bestridas från särskilt anslag av automobilskattemedel. I avvaktan å nyssnämnda undersökning skulle emellertid erforderliga medelsbelopp såsom hittills utgå av de automobilskattemedel, som stå till förfogande för forskningsändamål. I samband med övriga undersökningar om organisationens slutliga utformande torde bland annat också laboratoriefrågan böra utredas, varjämte uppmärksamhet även lärer böra ägnas åt förutsättningar och möjligheter för ett eventuellt samarbete med tekniska högskolan.

I anslutning till vad sålunda anförts tillstyrkte jag, att institutet då skulle på angivet sätt anslutas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och förutsatte jag därvid, att erforderlig utredning om det närmare organiserandet av institutet såsom statligt organ skulle bli slutförd på sådan tid, att förslag i ämnet skulle kunna framläggas för 1936 års riksdag.

Vad sålunda anförts lämnades av riksdagen utan erinran.

Genom beslut den 31 maj och den 30 juni 1934 meddelade Kungl. Maj:t i anslutning till vad sålunda förekommit erforderliga beslut beträffande väg-institutets anknytning från och med den 1 juli 1934 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Åt styrelsen uppdrogs samtidigt att, med beaktande av vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 3 januari 1934 anförts, i samband med avlåtande av framställningar, avsedda att föreläggas 1936 års riksdag, efter samråd med vederbörande och sedan erforderliga undersökningar ägt rum, avgiva förslag beträffande det slutliga ordnandet av institutet såsom statligt organ.

I sin förut nämnda skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att till fullgörande av det sålunda givna uppdraget överläggningar ägt rum mellan styrelsen och institutets direktion. Med hänsyn till frågan om samarbetet mellan institutet och tekniska högskolan hade direktionen i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillsatt en särskild kommitté med uppdrag att närmare undersöka berörda spörsmål, därvid särskilt institutets behov av nya lokaler skulle beaktas.

Efter överläggningar mellan nämnda kommitté och representanter för högskolan, anför styrelsen vidare, hade förslag till samarbete mellan institutet och högskolan framkommit, men frågan hade ansetts böra bliva föremål för ytterligare utredning och övervägande, varför något definitivt förslag i ämnet icke framlagts. Berörda samarbete hade, i anslutning till ett av högskolans lärarkollegium avgivet utlåtande, ansetts kunna i huvudsak ordnas på sådant sätt, att institutet skulle övertaga undervisningen vid högskolan i vägbyggnad och mot viss ersättning inom sina lokaler bereda utrymmen för laboratorieundervisningen i detta ämne.

På grundval härav hade förenämnda kommitté framlagt två olika förslag till institutets organisation, det ena efter mönster av statens bakteriologiska anstalt, enligt vilket förslag institutet skulle stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens överinseende och ledning, och det andra efter mönster av statens provningsanstalt, innebärande i huvudsak samma organisation som den nuvarande. Dessa förslag vore nu föremål för övervägande.

Ehuru styrelsen alltså ännu icke vore beredd att framlägga slutligt förslag i själva organisationsfrågan, ansåge styrelsen sig kunna redan nu avgiva förslag beträffande erforderlig nybyggnad för institutet.

Beträffande väginstitutets nuvarande lokaler har styrelsen anfört bland annat:

Inom statens provningsanstalts byggnad förhyras kontor, magasin samt arbetsplatser för laborationer i olika, på stort avstånd från varandra belägna lokaler i anstaltens byggnader. Institutets väggeologiska forskning, avseende tjälforskning och undersökningar rörande grus och andra jordarters lämplighet till vägbyggnad, är hänvisad till lokaler tillhörande Sveriges geologiska undersökning, belägna cirka 3 kilometer från institutets övriga lokaler. Denna splittring av institutets arbetslokaler är till stor olägenhet för arbetet, onödigt tidsförlust uppstår och svårighet förefinnes att rationellt bedriva undersökningar, som än måste utföras i en lokal, än i en annan. Lika besvärande för arbetet är, att lokalerna äro otillräckliga och trånga, så att personalen måste trängas samman, varigenom nödig arbetsro icke erhålles. Plats för uppställning av nya apparater och maskiner saknas, varför institutet icke kan anskaffa den arbetsutrustning, som erfordras. Härtill kommer, att vissa arbetsplatser, som ställts till förfogande inom provningsanstalten, då så erfordras tagas i bruk av anstalten, varvid institutets undersökningar måste avbrytas. Genom undersökningar, som väginstitutet under senaste åren upptagit för vägväsendets räkning, särskilt beträffande den s. k. materialkontrollen vid vägbeläggningar, har institutets arbetsböra ökat, vilket krävt ökning av personal och utrymmen. Enär institutets utrymmen äro begränsade, ha dessa nya uppgifter, som äro av stor betydelse för vägväsendet, med nödvändighet medfört en viss tillfällig inskränkning av institutets övriga verksamhet. Det synes dessutom vara sannolikt, att institutets arbete med materialkontroll vid vägbeläggningar i framtiden kommer att fördjupas och utökas, vilket icke är möjligt med nuvarande lokalutrymmen. Även andra nya uppgifter avses att tilläggas institutet, bland annat utförandet av undersökningar rörande vägmaskiner i samarbete med statens maskin- och redskapsprovningsanstalter, och jämväl dessa uppgifter kunna kräva ökat lokalutrymme.

Därest väginstitutets lokalbehov, anför styrelsen, tillgodosåges genom en ny byggnad, samtidigt inrymmande lokaler för laboratorieundervisningen i vägbyggnad vid tekniska högskolan, bleve de nu för dessa ändamål använda utrymmena inom statens provningsanstalt, Sveriges geologiska undersökning samt tekniska högskolan frigjorda för de behov av ökade utrymmen, som förefunnes inom nämnda institutioner.

Styrelsen meddelar vidare, att den för utredning av väginstitutets organisationsfrågor tillsatta kommittén i en den 24 oktober 1935 dagtecknad, till institutets direktion avgiven promemoria framlagt förslag om nybyggnad för institutet och härom anført bland annat:

Med hänsyn till det planerade samarbetet med tekniska högskolan måste institutet ligga nära högskolan. En tomt söder om Drottning Kristinas väg mellan statens provningsanstalt och teknologernas kårhus har befunnits lämplig för ändamålet. Tomten är visserligen rätt trång och bergig, men genom ett förnuftigt byggnads sätt och en rationell disposition av området bör tomten för överskådlig tid vara tillräcklig. Därest större utrymmen skulle erfordras, eventuellt för en provvägskarusell eller liknande större försöksanordningar, får institutet söka sig plats härför utanför staden där tomtdarken är billigare. Genom förhandlingar med djurgårdsförvaltningen, byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans rektor har det visat sig, att nämnda tomt sannolikt skulle kunna upplåtas åt väginstitutets nybyggnad.

Ehuru förhandlingarna med högskolan ännu icke slutförts, synes detta icke böra hindra ett omedelbart lösande av den för institutet trängande lokalfrågan genom en byggnad, gemensam för institutet och högskolan. Om väginstitutet övertager undervisningen i ämnet vägbyggnad, såsom högskolan uttalat sig för, är lokalfrågan fullt klar. Även om ett så långt drivet samarbete som det nyss nämnda icke skulle befinnas lämpligt, anse kommitterade, att ett samarbete endast med avseende på lokalerna skulle vara möjligt. I varje fall borde lokalfrågan kunna lösas på sådant sätt, att lokaler för väginstitutets forskning och för högskolans laboratorieundervisning i vägbyggnad anordnas i samma byggnad. Härvid är förutsatt, att väginstitutet i viss utsträckning skall få möjlighet att utnyttja för sin forskning de för undervisningen avsedda lokalerna och där uppställa maskiner, som kunna vara gemensamma för institutets forskning och undervisningen. Den mindre jämkning beträffande byggnadens inredning, som är beroende av formen för samarbetet med högskolan, torde ej inverka nämnvärt på den totala kostnaden eller byggnadens planläggning i stort.

På uppdrag av institutets arbetsutskott, fortsätter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, hade f. d. professorn E. J. Lallerstedt utarbetat preliminära ritningar och kostnadsförslag till en för institutet avsedd byggnad, anordnad med hänsyn tagen till blivande samarbete med tekniska högskolan. Förem nämnda kommitté och institutets arbetsutskott hade i huvudsak uttalat sig för Lallerstedts förslag.

Väginstitutets direktion hade, anför styrelsen vidare, i skrivelse till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 2 november 1935 gjort framställning om vidtagande av åtgärder för åvägabringande av ifrågavarande nybyggnad och härom anført i huvudsak:

Direktionen ansåge för sin del, att ett samarbete mellan väginstitutet och tekniska högskolan skulle vara till gagn för såväl vägväsendet som undervisningen. Det av högskolan föreslagna sättet för samarbetet innebure en tämligen stark anslutning mellan de båda institutionerna. En annan möjlig form för samarbetet vore, att institutet och högskolan skulle få lokaler i samma byggnad men eljest var och en omhänderhava sina uppgifter. Direktionen ansåge sig för närvarande ej kunna taga ställning till formen för samarbetet, vilken fråga, innan den hänskötes till Kungl. Maj:ts avgörande, syntes kräva ytterligare utredning.

Även om ett så långt drivet samarbete som det av högskolan föreslagna icke skulle komma till stånd, ansåge direktionen, att ett samarbete endast med avseende på lokalerna skulle vara lämpligt. Hur än organisationen av samarbetet utformades, borde sålunda den för institutet trängande lokalfrågan kunna lösas på sådant sätt, att lokaler för väginstitutets forskning och högskolans laboratorieundervisning i vägbyggnad anordnades i samma byggnad. Genom en sådan anordning borde mindre kostnad uppstå än om vardera institutionen skulle uppföra egen byggnad för väglaborationer. Förutsättning för en sådan besparing vore, att elevernas övningslaboratorier i viss utsträckning finge användas även för institutets forskning.

Under återopande härav och med framhållande, att de av institutet nu disponerade lokalerna vore otillräckliga och icke möjliggjorde ett effektivt arbete, hade direktionen hemställt, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måtte föranstalta därom, att bättre arbetsmöjligheter bereddes väginstitutet genom uppförande av en byggnad, i vilken även lokaler för högskolans laboratorieundervisning i vägbyggnad kunde inrymmas.

För sin del har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* till en början anfört:

Enligt styrelsens åsikt talade alla skäl för att väginstitutet organiserades så, att samarbete med tekniska högskolan kunde äga rum under smidiga och lämpliga former. Fördelarna för vägväsendet och undervisningen av ett sådant samarbete syntes styrelsen ligga i så öppen dag, att något vidare ordande därom icke erfordrades. Ehuru undersökningen av frågan, huru nämnda samarbete i detalj skulle ordnas, ännu icke avslutats och förslag i ämnet näppeligen kunde föreläggas 1936 års riksdag, syntes emellertid redan nu så mycket kunna sägas, att samarbetet lämpligen kunde ordnas i huvudsak på det av lärarkollegiet förordade sättet. Att ett samarbete under sådana former komme att kräva för högskolan och institutet delvis gemensamma lokaler syntes vara klart. Men även om samarbetet komme att ske efter annan linje, syntes det vara tydligt, att institutets lokaler borde vara belägna i närheten av tekniska högskolan.

Institutets nuvarande lokaler vore synnerligen ofullständiga och anordnade på ett föga ändamålsenligt sätt. Enligt styrelsens mening vore oundgängligen erforderligt, att med det allra snaraste bättre möjligheter härutinnan bereddes institutet.

Beträffande omfattningen av det föreliggande, av f. d. professorn E. J. Lallerstedt upprättade förslaget till nybyggnad, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, under uttalande att detsamma syntes väl motsvara de fordringar, som borde ställas på den ifrågasatta byggnaden, anfört:

Enligt ritningarna skulle i byggnaden inrymmas lokaler för övningslaboratorier (för de studerande vid högskolan), ett fysiskt-mekaniskt väglaboratorium för tillverkning och provning av bituminösa belägningsmassor, ett ke-

miskt väglaboratorium för kemiska undersökningar av vägmaterial, ett väg-geologiskt laboratorium för tjäl-, grus- och jordartsundersökningar, en mindre verkstad för tillverkning och reparation av provnings- och andra apparater, ett magasin, lokala förråd samt kontors- och studierum, arkiv, bibliotek, toalett- och klädrum m. m. Ifrågavarande lokaler skola inrymmas i bottenvåningen samt våningarna en och två trappor upp. Vindsvåningen, som icke är avsedd att inredas nu, göres så hög och förses med sådana fönster, att i densamma vid eventuellt kommande behov ytterligare lokaler kunna inredas.

De utrymmen, som avses bli gemensamma för institutet och högskolan, äro belägna i byggnadens norra del. Desamma äro anordnade närmast med tanke på att samarbetet med högskolan ordnas på det sätt, som lärarkollegiet förordnat. Skulle emellertid samarbetet komma att ordnas på annat sätt, blir den ändring i lokalernas disposition, som därigenom betingas, endast oväsentlig och torde icke medföra ökad kostnad.

I fråga om kostnaderna för nybyggnaden har styrelsen anfört:

Kostnaderna för byggnadens uppförande hava av Lallerstedt beräknats till sammanlagt 354,000 kronor. Härtill komma vidare kostnader för laboratoriebord och annan möbelinredning, vilka kostnader överslagsvis uppskattats till 25,000 kronor.

Nu befintlig apparatutrustning inom väginstitutet ävensom högskolans apparater för laboratorieundervisning avses att uppställas i de nya lokalerna. Men därutöver torde även viss ny utrustning bli nödvändig att anskaffa, för vilka ändamål vissa kostnader bli erforderliga. Enär behovet av ny apparatutrustning i viss mån blir beroende av formen för samarbetet med högskolan, kan denna fråga för närvarande icke upptagas till behandling, men avser väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att så snart utredning härom föreligger, göra framställning i frågan.

Självfallet måste med ökade utrymmen följa ökad kostnad för belysning, uppvärmning, renhållning och underhåll. Genom de nya uppgifter, som institutet har erhållit eller kommer att erhålla genom samarbetet med andra institutioner, komma ytterligare ökade kostnader att uppstå för väginstitutet. Arbetet med materialkontrollen av vägbeläggningar avses emellertid att täckas genom utdebitering på vägdistriktet eller de firmor, som anlita väginstitutet. Ifrågavarande spörsmål, vilket kommer att påverka institutets blivande stat, torde emellertid böra upptagas till behandling först i samband med förslag till institutets slutliga organisation.

Det nu erforderliga beloppet skulle alltså, säger styrelsen, uppgå till sammanlagt 379,000 kronor, vilket lämpligen borde avrundas uppåt till 380,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts och då det syntes angeläget, att institutet så fort dess organisation blivit slutligen bestämd kunde påbörja sin verksamhet i lämpliga lokaler, ville styrelsen föreslå, att medel redan nu anvisades för ifrågavarande ändamål, så att byggnadsarbetet kunde påbörjas så snart som möjligt.

Vidkommande frågan om sättet för beredande av för ändamålet erforderliga medel har styrelsen slutligen erinrat om att av 1935/1936 års automobilskattemedel anvisats ett särskilt reservationsanslag å 130,000 kronor, avseende bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten under sam-

ma budgetår. Då emellertid medel för detta ändamål avsatts redan vid fördelningen av 1934/1935 års automobilskattemedel, torde nu ifrågavarande särskilda anslag icke behöva tagas i bruk för de ändamål, som i vanliga fall tillgodosåges på detta sätt. Anslaget syntes därför lämpligen kunna disponeras för nu omförmälda nybyggnad. Det ytterligare erforderliga beloppet, 250,000 kronor, syntes kunna såsom särskilt riksstatsanslag utgå av 1936/1937 års automobilskattemedel.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sålunda framlagda förslag hava utlåtanden avgivits den 12 december 1935 av byggnadsstyrelsen, den 4 januari 1936 av riksmarskalksämberet och den 25 februari 1936 av styrelsen för tekniska högskolan efter hörande av högskolans lärarkollegium, varjämte en den 26 februari 1936 dagteknad skrivelse inkommit från styrelsen för statens provningsanstalt.

Byggnadsstyrelsen har i sitt utlåtande till en början meddelat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med skrivelse den 5 december 1935 till styrelsen överlämnat ändrat förslag beträffande situationsplan för nybyggnaden och anmält, att för byggnaden erfordrades visst område för gårdsplan och tillfart på baksidan av byggnaden. I skrivelsen hade påpekats, att på situationsplanen inlagts en ungefärlig gränslinje för områdets begränsning mot öster och att övriga gränser utgjordes av kanten av den omkring tomtens löpande vägen.

Vidare har byggnadsstyrelsen meddelat, att statens provningsanstalt i skrivelse till styrelsen den 5 december 1935 hemställt, att byggnaden i fråga måtte i förhållande till den senast framlagda situationsplanen flyttas ett par meter i sydlig riktning, så att avståndet mellan de båda byggnadernas närmaste hörn bleve omkring 30 meter, på det att det befintliga lövträdsbeståndet mellan anstalten och nybyggnaden måtte kunna bevaras.

För egen del har byggnadsstyrelsen anfört:

Beträffande den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna nya situationsplanen, vari till området lagts en gårdsplan söder om byggnaden, hade byggnadsstyrelsen, på vars initiativ planen beträffande byggnadens läge omarbetats, intet annat att invända än att kostnaden för planering och beläggning av gårdsplanen, av styrelsen beräknad till 7,000 kronor, borde upptagas i kostnadsberäkningen. En förflyttning av byggnaden enligt provningsanstaltens önskemål för att därigenom vid en breddning av den befintliga vägen rädda en del buskage skulle medföra ökade kostnader för sprängning och sarga den öster om byggnaden befintliga bergterrängen, varför styrelsen för närvarande ej kunde tillråda en sådan förflyttning. Skulle det emellertid vid utstakningen av byggnaden i terrängen visa sig vara möjligt att tillmötesgå provningsanstaltens önskemål, komme styrelsen, i händelse arbetet komme att anförtros ämbetsverket, att taga största möjliga hänsyn härtill.

Den föreslagna byggnaden vore avsedd att uppföras i fyra våningar, varvid den översta, 3 trappor upp belägna, som erhållit något mindre våningshöjd än de övriga våningarna, på ritningarna betecknats som tillsvidare oinredd

vind. Styrelsen ägde ej kännedom om den framtida utvecklingen av väginstitutets verksamhet och kunde därför ej bedöma, huruvida den föreslagna åtgärden beträffande den översta våningen borde redan nu vidtagas eller om den kunde ställas på framtiden. Därest en snabb utveckling av institutets verksamhet vore att förvänta, syntes det dock ej vara oförenligt med klok omtanke att redan nu uppföra stommen till denna våning.

Mot förslaget till nybyggnad, sådant det föreligger i av professorn Lallerstedt utarbetade ritningar, har byggnadsstyrelsen förklarat sig i övrigt icke hava något att erinra.

Beträffande kostnadsberäkningarna har byggnadsstyrelsen anfört bland annat:

De till 354,000 kronor beräknade byggnadskostnaderna föranledde inga andra erinringar från styrelsens sida än att kostnaderna för gas-, vatten- och värmeledningar gällde under den förutsättningen, att dessa ledningar anslötes till blivande ledningar för laboratoriebyggnad för B- och M-sektionerna vid tekniska högskolan. Enligt en styrelsens utlåtande bilagd, av Hugo Theorells ingenjörbyrå utarbetad utredning skulle en merkostnad av 6,000 kronor uppstå, för den händelse denna laboratoriebyggnad ej komme till utförande före eller samtidigt med väginstitutets byggnad. Till byggnadskostnaderna borde dessutom läggas förutnämnda kostnadsbelopp, 7,000 kronor, för gårdsplanens iordningställande.

De till 25,000 kronor beräknade kostnaderna för dragskåp, laboratoriebord m. m. saknade styrelsen möjlighet att bedöma, då utredning ej föreläge och styrelsen vid förfrågan hos institutets föreståndare ej kunnat erhålla närmare besked beträffande omfattningen och utformningen av dessa inredningsarbeten. Ett beviljande av medel för dessa inredningsföremål syntes kunna uppskjutas till ett senare budgetår, till vilken tidpunkt institutet bleve i tillfälle inkomma med närmare utredning i frågan.

Vid riksmarskalksämhetens utlåtande är fogat ett den 12 december 1935 dagtecknat yttrande av *intendenten för Djurgården*, som anfört:

Vid å platsen företagen besiktning hade det visat sig, att väginstitutsbyggnaden enligt den först framlagda situationsplanen skulle komma att inkräkta på den till Stockholm—Roslagens järnvägsområde ledande vägen, varför byggnaden på grund härav och även ur andra synpunkter lämpligen borde få en något förändrad förläggning. Med anledning härav hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen låtit uppgöra förut omförmälda ändrade förslag till situationsplan, därvid å planen även inlagts ungefärlig gränslinje för erforderligt område för gårdsplan och tillfart på baksidan, något som även skulle ifrågakomma vid den först föreslagna förläggningen av byggnaden. Det ifrågasatta området, som i huvudsak tillhörde Djurgårdens odisponerade mark, upptog en areal av omkring 2,500 kvadratmeter och utgjordes av en bergstrakt, glest beväxt med buskar och två tallar. På områdets västra del mot Stockholm—Roslagens järnvägsområde hade enligt riksmarskalksämhetens resolutioner till fem personer upplåtits tomter för garage m. m. för en sammanlagd årshyra av 695 kronor. Från djurgårdsförvaltningens sida mötte icke något hinder för den ifrågasatta upplåtelsen, under villkor att djurgårdskassan erhöle gottgörelse, att tillföras den under statskontoret stående djurgårdsfonden, med tillsammans 17,375 kronor, utgörande kapitaliserade värdet, räknat efter 4 procent, av för förvaltningens räkning uthyrda områden, att området utstakades i samråd med djur-

gårdsförvaltningen och att karta däröver upprättades, varav två exemplar kostnadsfritt skulle överlämnas till riksmarskalksämberet, samt att erforderlig omläggning och breddning av intill liggande trafikled ävensom eventuella ändringar av gräsplanerna framför statens provningsanstalt, som kunde bliva en följd av upplåtelsen, utfördes i samråd med och utan kostnad för djurgårdsförvaltningen.

Riksmarskalksämberet har i sitt utlåtande meddelat att, sedan förenämnda ändrade förslag till situationsplan för nybyggnaden uppgjorts, från ämberets sida hinder icke mötte mot den begärda tomtupplåtelsen under förutsättning att djurgårdsfonden tillfördes ett belopp av 17,375 kronor, utgörande det kapitaliserade värdet efter 4 procent av å tomten uthyrda områden, samt på villkor i övrigt, som intendenten för djurgården föreslagit.

Styrelsen för tekniska högskolan har i sitt utlåtande återopat yttrande av högskolans lärarkollegium, som för sin del, med instämmande i ett av avdelningskollegiet för fackavdelningen för väg- och vattenbyggnad avgivet yttrande hemställt, att lärarkollegiet måtte sättas i tillfälle att deltaga i utarbetandet av slutliga ritningar till byggnaden i fråga, i vad densamma kunde visa sig beröra högskolans intressen. Avdelningskollegiet har i sitt yttrande uttalat, att i huvudsak intet vore att erinra mot förslaget till nybyggnad för väginstitutet. Om byggnaden skulle komma att uppföras på sagda västra sida om Drottning Kristinas väg, borde emellertid hänsyn tagas till att ett för framtida tillbyggnad till studentkårens kårhus erforderligt tomtutrymme reserverades för detta ändamål.

Styrelsen för statens provningsanstalt har i sin skrivelse den 26 februari 1936 i huvudsak anført:

Styrelsen tillstyrkte, att väginstitutet i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag måtte organiseras i nära samarbete med tekniska högskolan, så att väginstitutets forskningsarbete direkt kunde komma undervisningen till godo. Enär provningsanstalten vore i stort behov av de laboratorieutrymmen, som anstalten hittills ställt till väginstitutets förfogande, och på av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i övrigt anförda skäl tillstyrkte styrelsen även, att för väginstitutets verksamhet en nybyggnad med ändamålsenlig utrustning snarast möjligt måtte komma till stånd. Styrelsen ville emellertid hemställa, att vid planläggningen av väginstitutets byggnad och personalbesättning ävensom vid instruktionens utarbetande måtte beaktas, att institutet icke skulle konkurrera med statens provningsanstalt genom utövande av materialprovningens verksamhet för det praktiska väg- och brobyggandet, vilken verksamhet liksom hittills borde utövas av statens provningsanstalt.

Beträffande nybyggnadens föreslagna placering vore det med hänsyn till det nära samarbetet mellan provningsanstalten och väginstitutet lämpligt, att de båda institutionerna låge i varandras grannskap. Nybyggnaden vore emellertid även enligt den senast framlagda situationsplanen föreslagen att ligga alltför nära provningsanstaltens huvudbyggnad, särskilt när behovet av tillräckligt bred kör- och gångväg till den närliggande järnvägens godsbangård beaktades. Vid förläggningen av provningsanstaltens byggnader hade naturskyddssynpunkten tillmåtts avsevärd betydelse och man hade önskat be-

vara det framför huvudbyggnaden befintliga lövträdsbeståndet, vilket sedermera under de gångna 20 åren haft sin naturliga tillväxt. På det att detta lövträdsbestånd måtte kunna bevaras hemställd styrelsen, att den föreslagna nybyggnaden måtte, i förhållande till vad som framginge av nämnda situationsplan, flyttas några meter i sydlig riktning, så att avståndet mellan de båda byggnadernas närmaste hörn bleve åtminstone 30 meter.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är frågan om statens väg-*Departements-* instituts omorganisation alltjämt föremål för utredning. Med hänsyn härtill *chefen.* är det icke möjligt att, såsom vid frågans behandling år 1934 förutsattes, för 1936 års riksdag framlägga förslag i ämnet.

De förhållanden, under vilka väginstitutets arbete för närvarande bedrives, lämna — på sätt framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse — mycket övrigt att önska. Institutets arbetslokaler hava måst förläggas till olika och långt från varandra liggande byggnader och äro därjämte i och för sig föga ändamålsenliga samt otillräckliga och trånga. För de vidgade arbetsuppgifter, som följa av institutets anknytning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, synas ökade och mer ändamålsenliga arbetslokaler för institutet nödvändiga.

Redan av hänsyn till institutets nuvarande lokalförhållanden och arbetsuppgifter synas alltså starka skäl tala för att nya lokaler snarast beredas detsamma. Härtill kommer emellertid det ytterligare behov av utrymmen, som föranledes av det planerade samarbetet med tekniska högskolan. Ehuru utredningen rörande detta samarbete ännu icke hunnit slutföras, synes frågan dock, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, hava kommit så nära sin lösning, att i sakens nuvarande läge lokalfrågan kan lösas med utgående i stort sett från den form av samarbete, som högskolans lärarkollegium förordat. Enighet synes också råda därom, att det förslag till nybyggnad, som nu föreligger till prövning, ej föregriper det slutliga resultat, vartill det fortsatta utredningsarbetet kan leda.

Jag finner mig alltså böra tillstyrka, att åtgärder redan nu vidtagas för beredande av nya lokaler för väginstitutet.

Det framlagda förslaget till nybyggnad, sådant det slutligen utformats, har i allt väsentligt tillstyrkts av de i ärendet hörda myndigheterna och institutionerna. Den för nybyggnaden föreslagna platsen synes vara lämplig icke minst med hänsyn till de uppgifter i samarbete med tekniska högskolan, som väginstitutet kan komma att erhålla. Jag förutsätter, att de av styrelsen för statens provningsanstalt anförda önskemålen i fråga om byggnadens förläggning inom området såvitt möjligt skola tillgodoses.

Riksmarskalksämberet har framfört krav på ersättning till djurgårdsfonden för vissa hyresinkomster, varom djurgårdsförvaltningen på grund av ifrågavarande anläggning skulle gå miste, med ett kapitaliserat belopp av 17,375 kronor. Till detta yrkande är jag icke nu beredd att taga ställning. Medel för ändamålet synas emellertid böra inräknas i det anslag, som erfordras för ifrågavarande nybyggnad, varefter det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter verkställd ytterligare utredning träffa avgörande i fråga

om den ersättning, som kan befinnas bära utgå. Mot de i övrigt från djurgårdsförvaltningens sida uppställda villkoren har jag icke funnit något att invända.

De föreliggande ritningarna till nybyggnaden hava icke givit mig anledning till erinran. Utarbetandet av detaljritningarna för byggnaden bör givetvis ske i samråd med tekniska högskolans lärarkollegium, i vad byggnaden kan komma att beröra högskolans intressen.

Byggnadskostnaderna hava beräknats till 354,000 kronor, vartill skulle komma ett belopp av 25,000 kronor för erforderlig utrustning. På sätt byggnadsstyrelsen framhållit hava kostnaderna för gas-, vatten- och värmeledningar därvid beräknats under förutsättning, att dessa ledningar skulle anslutas till blivande ledningar för laboratoriebyggnad för bergs- och mekaniska sektionerna vid tekniska högskolan och att denna laboratoriebyggnad skulle uppföras samtidigt med väginstitutets byggnad. Då enligt vad jag erfarit nämnda laboratoriebyggnad icke är avsedd att nu komma till utförande, bör enligt byggnadsstyrelsen den beräknade kostnaden ökas med 6,000 kronor. För gårdsplanens iordningställande bör beräknas en kostnad av 7,000 kronor. Härtill kommer ytterligare det belopp, som kan behöva tillföras djurgårdsfonden, av intendenten för Djurgården beräknat till 17,375 kronor. Totalkostnaden för nybyggnaden skulle sålunda komma att uppgå till i runt tal 410,000 kronor. Emellertid torde, på sätt byggnadsstyrelsen anført, med beviljandet av medel för de till 25,000 kronor beräknade kostnaderna för dragskåp, laboratorieskåp m. m. bära anstå till ett senare budgetår. Det för nästa budgetår erforderliga beloppet skulle alltså uppgå till i avrundat belopp högst 385,000 kronor.

Såsom i statsverkspropositionen förutsatts, torde för ifrågavarande ändamål bära under utgifter för kapitalökning och rubriken statens allmänna fastighetsfond upptagas ett reservationsanslag av 250,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Därjämte torde, likaledes på sätt i statsverkspropositionen förutsatts, det för innevarande budgetår av automobilskattemedel anvisade anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten bära disponeras för enahanda ändamål. Såsom under årets sjätte huvudtitel (punkt 18) meddelats, finnes visserligen å anslaget disponibelt endast ett belopp av 129,500 kronor, vadan alltså det totala medelsbeloppet skulle komma att uppgå till 379,500 kronor. Jag förutsätter emellertid, att nu ifrågavarande kostnader skola kunna hållas inom ramen av detta belopp.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till nybyggnad för statens väginstitut under utgifter för kapitalökning och rubriken statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel, av 250,000 kronor,

dels ock medgiva, att för enahanda ändamål må, i den mån så erfordras, användas den vid utgången av innevarande bud-

getår kvarstående reservationen å det för samma budgetår under sjätte huvudtiteln anvisade anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.